

УДК 336.27:631.11:338.439.5

ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

*В.В.Ковтун, магістр Національного університету біоресурсів і
природокористування України*

Постановка проблеми. На сьогодні кредитні операції відіграють важливу роль у стимулюванні відтворювальних процесів в економіці та становлять головний вид активних операцій комерційних банків, які організують рух капіталу та акумулюють і перерозподіляють капітал в ті сфери, де виникає його дефіцит. Діяльність підприємства в умовах ринкових відносин неможлива без використання кредитів.

З економічної точки зору, кредит – це кошти й матеріальні цінності, що надаються резидентами або нерезидентами у користування юридичним або фізичним особам на визначений строк та під відсоток. Основною причиною появи кредитних відносин є товарне виробництво. Кредит для аграріїв є одним із найважливіших зовнішніх джерел інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств поряд із бюджетною підтримкою. Багато вітчизняних вчених досліджували проблеми та розвиток кредитування: О. Василик, Н. Внукова, Б. Івасів, І. Малий, А. Мороз, М. Савлук, С. Науменкова, А. Пересада, В. Ходаківська, В. Шелудько та багато інших науковців [1, 4].

Визнаючи їх важливість і практичну значимість, зауважимо, що окремі теоретико – методологічні та практичні аспекти кредитування в аграрному секторі економіки залишаються недостатньо розробленими. Це стосується, зокрема, теоретичного опрацювання особливостей кредитних відносин комерційних банків із сільськогосподарськими підприємствами, а також внутрішніх та зовнішніх факторів, що визначають розвиток даних відносин. Крім цього, потребує удосконалення діючий механізм фінансової підтримки підприємств АПК через програму часткової компенсації процентної ставки з державного бюджету.

Підсумовуючи вище сказане зауважимо, що зростаючий обсяг банківських кредитних вкладень у сільське господарство актуалізує питання удосконалення методичних засад визначення ефективності використання сільськогосподарськими підприємствами кредитів комерційних банків.

Мета дослідження. Обґрунтувати основні напрями і механізм удосконалення кредитних відносин в сільському господарстві на сучасному етапі його реформування. Здійснити теоретичний аналіз наукових джерел у контексті визначення сутності кредитних відносин та особливостей їх становлення у сільському господарстві в умовах формування ринку.

Виклад основного матеріалу. За останнє століття розвиток банківського кредитування сільського господарства в нашій країні пройшов шлях від директивного розподілу кредиту, який забезпечував близько 40 % джерел формування оборотних засобів, до майже повного припинення кредитування галузі при переході до ринкових відносин. Сучасний етап розвитку кредитних відносин характеризується започаткуванням з 2000 року процесу відновлення кредитного забезпечення аграрного сектору економіки України та розбудови його на якісно нових засадах з урахуванням специфіки сільськогосподарського виробництва та ринкових умов господарювання [2].

Велике значення для розвитку сільськогосподарського виробника має державна підтримка. На сьогоднішній день її механізм є малоефективним і не дає змоги задовольнити бажані потреби аграріїв. Виведення аграрного сектору ринкової економіки з кризового стану неможливе без фінансової допомоги виробникам сільськогосподарської продукції з боку джерел фінансування та інвестування. Саме тому, створення сприятливих умов для здійснення інвестицій у цей сектор є одним із головних завдань реформування сільського господарства та його підтримки, що вимагає першочергового вирішення.

Для успішного кредитування аграрного сектору потрібна відповідна інфраструктура. До складу такої інфраструктури з різним ступенем інтеграції повинні увійти: Аграрний банк, кооперативні банки, кредитні спілки, комерційні банки. В основі інфраструктурного забезпечення має бути Аграрний банк, який з одного боку, повинен консолідувати урядову державну політику в аграрному секторі економіки, а з другого – стати фінансовим центром галузі.

Запровадження механізму державної підтримки і стимулювання кредитування аграрного сектору забезпечить не тільки зростання обсягів кредитних ресурсів, а й підвищить ефективність функціонування бюджетних галузей. До 2009 року держава спрямовувала кошти на пряме товарне і грошове кредитування сільського господарства. Значна їх частка не поверталась і списувалась. Однак, незважаючи на позитивні зрушення, остаточно досконалою систему кредитування аграрних підприємств назвати не можна. Характер бюджетного фінансування здешевлення кредитів для сільського господарства поки що нестабільний [5].

Порядок використання, передбачених у Державному бюджеті коштів для здешевлення кредитів, затверджується Кабінетом Міністрів. Цим документом регулюються такі основні позиції: умови одержання компенсації для здешевлення кредитів; обмеження процентних ставок, під які можуть надаватися пільгові кредити; об'єкти пільгового кредитування; порядок і терміни документального оформлення руху пільгових кредитів; звітність. Порядок використання коштів для пільгового кредитування щороку змінюється та вдосконалюється.

Потрібно зауважити, що для покращення кредитного забезпечення аграрного сектору економіки важливими є активізація і розвиток нових форм кредитування у сільському господарстві, які давали б можливість отримувати кредити без участі держави. До них можна віднести факторингові операції, кредити під заставу виробленої продукції тощо [3].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Створення та функціонування спеціалізованої банківської установи – Аграрного банку дозволить одержати позитивні результати розвитку аграрного сектору економіки за рахунок покриття його потреб у фінансових ресурсах. Прорив у забезпеченні аграрного сектору фінансовими ресурсами матиме запровадження механізмів фінансування сільського господарства за участю НБУ та ДІУ (державної іпотечної установи). Створення самостійної бази рефінансування для сільського господарства і продовольчої індустрії вимагає не тільки власної ініціативи самого сільського господарства, але і готовності уряду надати субсидуючим банкам необхідні умови для існування на ринку.

Банківський кредит ще не став вагомим важелем розширеного відтворення економіки. Підприємства відчувають гостру потребу в позичкових коштах, особливо довгострокових, інноваційно-інвестиційних вкладеннях. Водночас, чинні законодавчі акти надають переваги іноземним інвесторам. Економічне і законодавче підґрунтя для стимулювання внутрішнього інвестора ще не сформоване. Необхідно створити умови для залучення банками довгострокових ресурсів з їх розміщенням у пріоритетні сфери економіки. Серед них податкові стимули, законодавчий захист національного інвестора, удосконалення резервної і процентної політики, активізація ролі держави в інвестиційних процесах. Національному банку України важливо індивідуалізувати підходи до встановлення економічних нормативів та нормативів резервування в залежності від показників діяльності банків з метою розвитку інвестиційного кредитування найнадійнішими і платоспроможними банками.

Матеріали Міжнародної студентської науково-практичної конференції «Перспективи розвитку аграрної вищої освіти України очима молодих науковців»

Підсумовуючи вище викладене зауважимо, що взяті банківські кредити потрібно вміти використовувати так, щоб вони сприяли зростанню обсягів виробництва і підвищенню рівня фінансових результатів. З іншого боку, щоб більше сільськогосподарських підприємств брали кредити банків, потрібно застосовувати механізми здешевлення короткострокових і довгострокових кредитів та запроваджувати практику гарантування застави й відшкодування підприємцями відсотків за банківські кредити.

Список літератури

1. Василик О.Д., Павлюк К.В. Бюджетна система України: Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 544с.
2. Війтович С. Етапи становлення та розвитку кредитних відносин підприємств аграрної сфери. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://libfor.com/index.php?newsid=96>
3. Дем'яненко М.Я. Кредитування сільськогосподарських підприємств: теорія і практика // Облік і фінанси АПК. - 2005. - №7. - С. 9-19.
4. М. І. Савлук, А. М. Мороз, М. Ф. Пуховкіна та ін.; За заг. ред. М. І. Савлука. Гроші та кредит: Підручник— К.: КНЕУ, 2001. — 599 с.
5. http://parlament.org.ua/index.php?action=publication&id=8&ar_id=11&iar_id=297&as=2